

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสารและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากประเทศหนึ่งเข้าไปสู่อีกประเทศหนึ่งหรือจากสังคมหนึ่งเข้าไปสู่สังคมอื่นๆอย่างรวดเร็วโดยอาศัยเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร หากสังคมใดไม่สามารถแปลความหมายของข้อมูลที่ได้รับจากอีกสังคมหนึ่ง ข้อมูลเหล่านั้นก็ไม่สามารถจะนำมาใช้ประโยชน์ได้ สังคมนั้น ๆ ก็จะไม่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและเทคโนโลยี ทัดเทียมกับสังคมอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้แต่ละประเทศหรือแต่ละสังคมจึงเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาที่สองเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

ปัจจุบันการเรียนภาษาที่สองมีความจำเป็นและความสำคัญมาก ดังที่ Krashen (1982) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนภาษาที่สองว่า “มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ภาษาอื่นเพื่อจุดประสงค์ในการติดต่อสื่อสารทางการเมือง ศิลปวัฒนธรรม การค้า ฯลฯ ดังนั้นการเรียนภาษาที่สองจึงมีความสำคัญมาก ในการที่จะใช้พัฒนาตนเองและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ”

พรจุติ อาชวบำรุง (2541, หน้า 30) ได้กล่าวว่า การศึกษาภาษาที่สองมาจากองค์ความรู้หลาย ๆ ศาสตร์และจากการสอนภาษาในเชิงปฏิบัติ ศาสตร์หลักๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา มานุษยวิทยา และสังคมวิทยา รวมทั้งความรู้บางส่วนจากชีววิทยาด้วย จะเห็นได้ว่าการเรียนภาษาที่สองนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องอาศัยศาสตร์ต่าง ๆ Yorio (1976 p.61) ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการได้มาซึ่งภาษาที่สอง ในเรื่องของความแตกต่างที่สำคัญ ๆ หลายอย่างระหว่างการเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่ระหว่างภาษาแรกและภาษาที่สอง เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบระหว่างภาษาแรกและภาษาที่สอง กล่าวคือ การเรียนการสอนต้องคำนึงถึงตัวแปรและสไตล์ของผู้เรียนและผู้สอน กระบวนการกลุ่มและการเก็บข้อมูลในการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ดังนั้นจึงไม่สามารถใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเท่านั้น แต่ควรจะนำเอาหลายทฤษฎีมาบูรณาการเพื่อให้เหมาะสมในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง

วัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สอง มีสามประการคือ 1) เรียนเพื่อการใช้ ซึ่งเน้นหนักทางการฟังและการพูด 2) เรียนเพื่อการใช้เพื่อเน้นหนักทางการอ่านและการเขียน 3) เรียนเพื่อความถนัดหรือความสามารถเชื่อมโยงทั้งสองวัตถุประสงค์ข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับ พงศกัญจน์ ภูวิภาคารวรรณ (2538) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนภาษาที่สองก็คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งโดยทั่วไปเราจะหมายถึงความสามารถในสามประการ คือ 1) ความสามารถทางไวยากรณ์ ซึ่งรวมถึงเสียง คำ โครงสร้าง ประโยคและความหมาย 2) ความสามารถทางการใช้และเข้าใจภาษาที่มีเนื้อความต่อเนื่อง มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันเพื่อให้การสื่อสารบรรลุตามความมุ่งหมายของผู้ใช้ภาษา ทั้งนี้รวมถึงภาษาพูดและภาษาเขียน 3) ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และบทบาททางสังคม

ภาษาไทยนับเป็นอีกภาษาหนึ่งที่มีผู้สนใจเรียนรู้เป็นภาษาที่สอง เห็นได้จากการเปิดสอนภาษาไทยในสถาบันและมหาวิทยาลัยของประเทศต่าง ๆ เช่น เยอรมัน อเมริกา ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ รวมทั้งประเทศเพื่อนบ้านของไทย ไม่ว่าจะเป็น ลาว กัมพูชา และพม่า เป็นต้น ในสถาบันและมหาวิทยาลัยที่กล่าวมานี้ บางแห่งก็จะมีครูผู้สอนที่มีความรู้ในวิชาภาษาไทยหรือครูผู้สอนจากประเทศไทยไปสอนยังประเทศนั้น นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษามาเรียนรู้ภาษาไทยในประเทศไทยเพื่อศึกษาวัฒนธรรมควบคู่กับการเรียนภาษาไทยด้วย

สถาบันชนชาติยูนนาน เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นสถาบันในระดับอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศในคณะภาษาเอเชียอาคเนย์ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1993 มีนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยที่สำเร็จการศึกษาแล้ว 4 รุ่น ส่วนใหญ่จะทำงานเป็นมัคคุเทศก์ อาจารย์ ข้าราชการ เป็นต้น ในการสอนภาษาไทยของสถาบันชนชาติยูนนาน มีครูผู้สอนจากประเทศไทยไปสอนที่สถาบันโดยมีการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันชนชาติยูนนานกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตั้งแต่ปี ค.ศ.1995 จนมาถึงปัจจุบัน ในปีการศึกษา 2001 มีนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยในระดับชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 รวมทั้งสิ้น 108 คน และยังมีนักศึกษานอกระบบที่สนใจเรียนภาษาไทยมาลงทะเบียนเรียนภาษาไทยอีก 2 ห้องเรียนรวม 60 คน ตลอดเวลา 4 ปี นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยเหล่านี้ต้องเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยและเรื่องราวในประเทศไทย ได้แก่ การสนทนาภาษาไทย การใช้ภาษาไทย วรรณคดีไทย ประวัติศาสตร์ไทย การท่องเที่ยว การอ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารไทย เป็นต้น ในการเรียนการสอนนักศึกษาจะได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะไปพร้อม ๆ กัน

โดยทั่วไปการเรียนการสอนภาษาไทยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจภาษาสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับนักศึกษาจีนที่เรียนวิชาภาษาไทยก็จำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทั้ง 4 ด้านเพื่อให้สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ และในทักษะทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมา ทักษะการฟังและการอ่านเป็นทักษะรับเข้า ส่วนทักษะการพูดและการเขียนเป็นทักษะใช้แสดงออก ซึ่งทักษะการฟังและการอ่านเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้และเข้าใจ และสามารถแสดงออกทางทักษะการพูดและการเขียน อย่างไรก็ตาม การที่คนต่างชาติจะเรียนภาษาที่สองให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพดังเจ้าของภาษานั้นเป็นเรื่องยาก

ศรีวิไล คอกจันทร์ (2529, หน้า 93) กล่าวว่า นักภาษาศาสตร์กลุ่ม Structuralist และ นักจิตวิทยากลุ่ม Behaviourist เชื่อว่าความยากของการเรียนภาษาที่สองขึ้นอยู่กับความแตกต่างของภาษาที่สองนั้นกับภาษาแม่ คือ การเรียนภาษาที่สองนั้นผู้เรียนมักจะเปรียบเทียบกับภาษาที่ตนเรียนกับภาษาแม่ของตนเอง ดังงานวิจัยของ ชูเคียง แบ (2538) ที่ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบหน่วยเสียงภาษาไทยกับภาษาเกาหลีเพื่อการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศแก่ผู้เรียนที่เป็นคนเกาหลี” ผลการวิจัยสรุปว่า ภาษาเกาหลีมีอิทธิพลในการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาเกาหลีในเรื่องของหน่วยเสียงพยัญชนะ และสระ จึงทำให้นักศึกษาเกาหลีออกเสียงพยัญชนะและสระไทยค่อนข้างยาก

งานวิจัยของ เร็น อีสง (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาคแสดงที่ปรากฏในภาษาจีนและในภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า ภาคแสดงของภาษาจีนและภาษาไทยมีส่วนประกอบที่เหมือนหรือคล้ายกันอยู่ไม่น้อย แต่คำขยายในภาษาจีนจะมีตำแหน่งอยู่ข้างหน้า ส่วนในภาษาไทยจะมีตำแหน่งอยู่ข้างหลัง อีกทั้งยังมีงานวิจัยของ ไพ่ จุน (2541, หน้า 12) ได้กล่าวว่า เนื่องจากการออกเสียงในภาษาจีนจะมีเสียงโหมะน้อยมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับภาษาไทยที่ได้แยกเสียงโหมะและอโหมะอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นเวลาออกเสียง เช่น “ด” กับ “ต” หรือ “บ” กับ “ป” นักศึกษาจีนจึงมักจะออกเสียงผิด ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาจีนในเรื่องของการแยกหน่วยเสียงพยัญชนะไทยนั้นมีความยากถึงแม้ว่าจะมีลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกันก็ตาม

จากปัญหาดังกล่าวและจากประสบการณ์การสอนภาษาไทยที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาจีนของสถาบันชนชาตินาน ผู้วิจัยพบว่าปัญหาการพูดและการเขียนมีพอสมควรจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ภาษาไทยด้านการพูดและการเขียนของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยในระดับชั้นปีที่ 4 สถาบันชนชาตินาน ดังกล่าวว่า มีบทพร่องในด้านไวยากรณ์และอิทธิพลของภาษาจีนมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาไทยหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นแนวทาง

แก่ผู้สอนในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการสอนเขียนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อบกพร่องในการใช้ภาษาไทยด้านการพูดและการเขียนของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 สถาบันชนชาติยูนนาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร นักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 สถาบันชนชาติยูนนาน มณฑลยูนนาน เมืองคุนหมิง ประเทศจีน รวมทั้งหมด 23 คน
2. เนื้อหา ศึกษาการใช้ภาษาไทยด้านการพูดและการเขียนของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 สถาบันชนชาติยูนนาน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสอนในภาคเรียนที่ 1 ตั้งแต่เดือนกันยายน 2544 ถึงเดือนมกราคม 2545 ในรายวิชา การพูด - ฟัง และ การใช้ภาษาไทย 1 (การเขียน)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การใช้ภาษาไทย หมายถึง การสื่อสารโดยใช้ทักษะการรับเข้าคือ การฟังและการอ่าน และการแสดงออกทางภาษาคือ การพูดและการเขียน แต่งานวิจัยนี้เน้นเฉพาะทักษะการแสดงออกคือ การพูดและการเขียนเท่านั้น

ข้อบกพร่อง หมายถึง ข้อผิดพลาดในการใช้คำและประโยคในด้านการพูดและการเขียนของนักศึกษาจีน เช่น ใช้พยัญชนะผิด สระผิด วรรณยุกต์ผิด การเรียบเรียงคำเข้าประโยค และหน้าที่หรือโครงสร้างของคำในประโยคที่ผิด เป็นต้น

นักศึกษาจีน หมายถึง นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 ของสถาบันชนชาติยูนนาน เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อบกพร่องการใช้ภาษาไทยด้านการพูดและการเขียนของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 ของสถาบันชนชาติยูนนาน
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองต่อไป